

КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

04071 м. Київ, а/с-56. Тел./факс: (044) 425-21-66, 425-23-01, 425-37-20
E-mail: cvu@cvu.kiev.ua http://www.cvu.org.ua

Основні висновки за результатами аналізу фінансових звітів політичних партій щодо використання коштів з Державного бюджету України

У жовтні 2015 року Верховна Рада прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції». Цим законом в Україні було започатковано державне фінансування політичних партій.

Право на отримання держкоштів отримали партії, які набрали більше 2% голосів виборців на останніх виборах до Верховної Ради. Виняток було зроблено для чинного парламенту: право на держфінансування отримали тільки ті партії, що набрали більше 5% голосів виборців. Тобто, всі, що представлені в Верховній Раді VIII скликання.

Відповідно до положень Закону перші кошти в рамках держфінансування партії мали отримати в 2016 році. Всього із Державного бюджету України на статутну діяльність політичних партій було виділено 391 млн. грн. Проте, через затримку в роботі Національного агентства із питань запобігання і протидії корупції (НАЗК), перші кошти потрапили на рахунки партій із запізненням – у вересні 2016 року. Кошти були розподілені між партіями в залежності від їх результату на позачергових виборах до Верховної Ради 2014 року. Таким чином:

- «Народний Фронт» отримав із Держбюджету 50,2 млн. грн.
- «Блок Петра Порошенка» – 49,5 млн. грн.
- «Самопоміч» – 44,4 млн. грн.¹
- Радикальна партія Олега Ляшка – 16,9 млн. грн
- ВО «Батьківщина» – 6,4 млн. грн.²

¹ із них 19,5 млн. – за дотримання гендерної квоти

² "Батьківщина" не отримала коштів за III квартал 2016 року через те, що не подала вчасно пакет документів

«Опозиційний блок» відмовився від державного фінансування, а тому не отримав відповідних коштів.

До 9 лютого 2017 року політичні партії мали подати до НАЗК фінансові звіти щодо використання коштів, отриманих в рамках державного фінансування. Станом на 12 лютого політичні партії «Народний Фронт», «Блок Петра Порошенка», «Самопоміч» та ВО «Батьківщина» оприлюднили відповідні фінансові звіти на своїх сайтах. Звіт Радикальної партії Олега Ляшка всупереч вимог закону досі не оприлюднено. Тому всі дані, подані нижче, без інформації щодо РПЛ.

Основні висновки

1. «Народний Фронт», «Блок Петра Порошенка», «Самопоміч»³ та «Батьківщина» витратили разом на статутну діяльність 162,7 млн. грн. Із них 144,9 млн. або 89% – це кошти із Державного бюджету України. Решта суми – це власні кошти партій та витрати із виборчих фондів кандидатів. «Блок Петра Порошенка» та «Батьківщина» витратили всі кошти, отримані в рамках державного фінансування. «Народний Фронт» із 50,2 млн. грн. не витратив 3,9 млн., «Самопоміч» – із 44,4 млн. не витратила 1,8. Ці кошти були переведені на рахунки Державної казначейської служби України.
2. **Партії витратили половину всіх коштів на рекламу.** Із 162,7 млн., які загалом витратили партії, на використання ЗМІ було спрямовано 63,4 млн. або 39%. Для порівняння, на

³ звіт «Самопоміч» оприлюднено на сайті партії у формі, що не дає змогу повністю визначити витрати партії. У звіті йде мова виключно про використання коштів, отриманих із Державного бюджету

заробітну плату витратили 9,9 млн. або 6%; на оренду приміщень – 10,6 млн. або 7% від всіх коштів.

3. **Найбільше коштів на рекламу витратили «Самопоміч» та «Народний Фронт».** На використання ЗМІ ці політичні сили спрямували кожен другу гривню із Державного бюджету. «Самопоміч» на рекламу витратила 53% коштів (22,7 із 42,6 млн.), «Народний Фронт» – 67% (33,2 із 49,2 млн., витрачених на статутну діяльність).

«Самопоміч» вклала більшість коштів у розвиток власної газети – на це пішло 17,6 млн. Щодо змісту газети, то, хоч вона і носить всеукраїнський характер, у ній часто йшлося виключно про регіональні проблеми. Зокрема, про «сміттєву блокаду» Львова, якій фактично було присвячено кілька випусків газети. Ще 5 млн. «Самопоміч» витратила на рекламу в інших ЗМІ (із них 2,5 млн. – на рекламу по ТБ).

«Народний Фронт» спрямував 25,5 млн. на рекламу по телебаченню, 1,3 млн. – на рекламу по радіо, 6,3 млн. – на рекламу в друкованих ЗМІ. Загалом рекламу по ТБ оплатили на 9 телеканалах (1+1, 2+2, ТРК «Україна», ICTV, Новий канал, СТБ, 5 канал, Ера, Еспресо). Найдорожчою була реклама на телеканалах 1+1 та 2+2, на яку витратили майже 8 млн. грн. Оплата відбувалася наприкінці грудня 2016 року.

Про використання державних коштів на рекламу також публічно заявляли керівники Радикальної партії Олега Ляшка, проте конкретні суми на разі невідомі.

Розміщення «Народним Фронтом» реклами на телебаченні	Вартість (грн)
Оплата за розміщення реклами на каналах телебачення 1+1 та 2+2	6 817 200,00
Оплата за розміщення рекламних матеріалів на телеканалі ТРК "Україна"	5 500 000,00
Оплата за рекламні послуги на телеканалах ICTV, Новий канал, СТБ	5 365 677,60
Оплата за розміщення рекламних матеріалів на ТБ (5 канал)	2 514 512,00
Оплата за рекламні- інформаційні-матеріали на телеканалі Ера	1 363 200,00
Оплата за розміщення реклами на каналах телебачення 1+1 та 2+2	1 124 838,00
Оплата за розміщення рекламних матеріалів на телеканалі ТРК "Україна"	907 500,00
Оплата за рекламні послуги на телеканалах ICTV, Новий канал, СТБ	894 279,60
Оплата за розміщення реклами на телебаченні	448 000,00

Оплата за рекламно- інформаційні-матеріали на телеканалі Ера	340 800,00
Оплата за розміщення реклами на телебаченні в ефірі телеканалу Еспресо	234 000,00
Оплата за розміщення реклами на телебаченні в ефірі телеканалу Еспресо	39 000,00
разом	25 549 007,20

4. **«Блок Петра Порошенка» спрямував кошти на розвиток місцевих осередків.** На утримання місцевих організацій БПП витратив майже третину всіх коштів (14,43 млн. із загальною 51,3 млн.) Кошти були спрямовані на різні потреби: від оренди приміщень, оплати комунальних послуг та виплати заробітної плати до заправки картриджів. Загалом 29 місцевих організацій БПП мають статус юридичної особи. Як зазначалося в дослідженні КВУ: «Стан політичних партій напередодні державного фінансування» «Блок Петра Порошенка» перебуває в процесі активного формування партійних структур. Так, за 2015 рік БПП було зареєстровано 1687 нових осередків партії. Щодо розподілу витрат між різними місцевими організаціями БПП, то цей процес відзначався непропорційністю. Одні організації отримали значно більші суми коштів, ніж інші. До прикладу, Миколаївська територіальна організація БПП отримала майже мільйон гривень, тоді як сусідня Херсонська – менше 300 тисяч.
5. **«Батьківщина» витратила майже третину коштів на оренду приміщень.** На це було спрямовано 6,1 млн. із загальною витрачених 19,5 млн. Ще 3,4 млн. пішло на матеріальні витрати та оплату послуг і 1,4 млн. – на заробітну плату. **«Батьківщина» та «Самопоміч» значну частину коштів спрямовували на соціологічні дослідження.** Так, «Самопоміч» витратила на вивчення громадської думки 2,5 млн. грн. (із них 651 тис. – на дослідження політичних преференцій мешканців Львова), ВО «Батьківщина» – майже півмільйона гривень.
6. **Після запровадження державного фінансування збільшилася кількість офіційних працівників партій.** Якщо в звітах за I,II,III квартали 2016 року «Народний Фронт» зазначав, що немає працівників у апараті, то за підсумком року вказав, що в районних, міських та обласних організаціях вже працюють 579 осіб і ще 22 – в центральному штабі партії. Це ж стосується «Блоку Петра Порошенка». У звіті за III квартал було зазначено, що в партії працює лише 2 особи, тоді як в річному звіті вказано вже 28 працівників апарату. Середня заробітна плата робітників приблизно однакова в усіх партіях і

складає лише 3-3,5 тис. грн. на місяць, що може свідчити про використання «чорної бухгалтерії».

7. **Окремі партії продовжують працювати в тіні.** Так, «Народний Фронт» не вказав жодного осередку партії, яким би мав статус юридичної особи. При цьому в самій партії зазначають, що загалом мають по Україні 633 місцеві організації партії. Також жодного осередку не було зазначено в звіті Радикальної партії Олега Ляшка за III квартал. Така ситуація не сприяє розвитку осередків партій і може свідчити про тіньовий характер фінансування. Закон зобов'язує місцеві організації партії, які зареєстровані як юридичні особи, подавати до НАЗК власний фінансовий звіт.
8. **Комітет виборців України виступає за заборону політичним партіям витратити кошти із Державного бюджету на рекламу.** Для цього експерти КВУ разом із групою народних депутатів розробили відповідний законопроект. Серед іншого він передбачає заборону на розміщення партіями рекламних матеріалів (ТБ, радіо, друковані ЗМІ, Інтернет, зовнішня реклама) за кошти, отримані в рамках державного фінансування на їх статутну діяльність.
9. **У законопроекті передбачено вичерпний перелік статей, на які партії можуть витратити державні кошти.** Серед них: проведення зустрічей із виборцями, навчання партійців, фінансування регіональних структур, створення аналітичних і експертних центрів».
10. **Крім того, має бути встановлено чіткий механізми розподілу державних коштів між регіональними осередками партій.** Так, законопроект передбачає, що 70% коштів мають бути направлені на розвиток місцевих організацій партії і 30% - залишатися в центрі. Кошти розподілятимуться між осередками відповідно до результатів останніх парламентських виборів.